

LIČNA ZBIRKA “DERVIŠ SUŠIĆ”

Esaf Lević, prof.

Abstrakt: Rad govori o fondovima i zbirkama Arhiva Tuzlanskog kantona, sa naročitim osvrtom na preuzimanje, sređivanje i prezentaciju sadržaja lične zbirke “Derviš Sušić”. Radi se o zaostavštini jednog od najvećih bosanskohercegovačkih književnika i kulturnih radnika koju je Arhiv Tuzlanskog kantona preuzeo 2011. godine na daljnje čuvanje i zaštitu, uz obavezu prezentacije njenog sadržaja.

Ključne riječi: Lična zbirka “Derviš Sušić”, Arhiv Tuzlanskog kantona, čuvanje, zaštita, prezentacija.

UVOD

Arhiv Tuzlanskog kantona u opisu svoje djelatnosti, između ostalog, ima i obavezu prikupljanja, sređivanja, zaštite i prezentacije dokumentacije koja je nastala u životnom vijeku istaknutih pojedinaca. U skladu sa takvim zakonskim odredbama i poslovnom politikom rukovodstva Ustanove, u Arhivu je prikupljen veći broj ličnih fondova i zbirki. S ciljem proširenja navedenog segmenta djelatnosti, u julu 2011. godine, formirana je Komisija, koju su činili doc. dr. Izet Šabotić, Ešefa Begović i Esaf Lević, koja je preuzela, 15. istog mje-

■ BILJEŠKE ZA ROMAN ZULUM, KASNIJE OBJAVLJENO POD NAZIVOM NEVAKAT

seca, od načelnika Općine Tuzla Jasmina Imamovića vrijednu dokumentaciju, rukopise i predmete jednog od najvećih bosanskohercegovačkih pisaca – Derviša Sušića. Navedenu građu je Općini Tuzla ranije je predao sin našeg velikog književnika, Muhamed Sušić. Prilikom preuzimanja dogovoreni su i detalji daljnje saradnje Općine Tuzla, Arhiva Tuzlanskog kantona i Doma mladih Tuzla, koja bi rezultirala prezentacijom preuzete dokumentacije, a što su kao zadatak preuzeli stručni zaposlenici Arhiva.

LIČNA ZBIRKA “DERVIŠ SUŠIĆ”

Od dokumentacije preuzete od Općine Tuzla, 15. jula 2011. godine, zaposlenici Arhiva Tuzlanskog kantona formirali su ličnu zbirku “Derviš Sušić”. Dokumentacija je preuzeta u nesređenom stanju, te je rad na sređivanju i kla-

sifikaciji bio veoma zahtjevan, ali ne i neostvariv. Rješavanje tog problema postavilo se kao prioritet, jer se imalo u vidu da je njen tvorac naš veliki književnik Derviš Sušić¹ i da je sređenost građe glavni preduslov za njenu prezentaciju stručnoj i široj javnosti.

Arhivistička obrada pokazala je da Zbirka, osim rukopisa, sadrži i predmete koji su pripadali akademiku Sušiću, od kojih su najvrjedniji saz², pisaca mašina, šesir te više ordena i priznanja³ kojima je

1 Derviš Sušić rođen je 03. juna 1925. godine u Vlasenici, Bosna i Hercegovina. Gimnaziju je završio u Tuzli, nakon čega je pohađao Učiteljsku školu u Sarajevu. Bio je učesnik NOR-a od 1942. godine. Radio je u Narodnoj biblioteci Tuzla na poslovima upravnika, a isti posao je obavljao i u Arhivu Tuzla, od 01.09.1962. do 01.02.1964. godine, nakon čega je radni angažman nastavio kao dramaturg u Narodnom pozorištu Tuzla. Bio je istaknuti pripovjedač, romansijer i dramski pisac. Radio je kao učitelj i urednik listova “Oslobođenje” i “Omladinska riječ” te vojnog lista “Front”. Od 1978. godine bio je predsjednik Udruženja književnika Bosne i Hercegovine i član Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine. Dobitnik je visokih društvenih priznanja. Umro je u Tuzli, 01. septembra 1990. godine.

2 Derviš Sušić je u društvu bio poznat kao veliki ljubitelj sevdalinke, često je znao i sam zasvirati saz, o čemu svjedoče i neke njegove sačuvane fotografije.

3 Sačuvana su sljedeća priznanja: Nagrada Savjeta za prosvjetu Narodnog odbora Opštine Tuzla za predan, požrtvovan i svestran rad na ostvarenju nastavno-vaspitnih ciljeva i formiranju svestrano razvijene ličnosti u školi, za rad u školskoj 1959/60. godini; Orden Kulturno-prosvjetnog vijeća Bosne i Hercegovine za izvanredne rezultate postignute na širenju knjige, 1961. godina; Oktobarska nagrada Skupštine Opštine Tuzla povodom 23. godišnjice oslobođenja Tuzle, Tuzla, 02. 10. 1966. godine; Priznanje “20. godišnjica Narodnog pozorišta u Tuzli”; Spomen plaketa Narodnog pozorišta u Tuzli povodom proslave 20. godišnjice rada za lični doprinos za razvoj i afirmaciju Narodnog pozorišta u Tuzli, Tuzla, 04. 10. 1970. godine; Diploma Izvršnog odbora Udruženja dramskih umjetnika SR Bosne i Hercegovine povodom Dana mladosti za najbolji domaći tekst proizveden u sezoni 1969/70. “Veliki vezir” na sceni Narodnog pozorišta Tuzla, Sarajevo, 25.05.1970. godine; Dvadesetsedmjulska nagrada Bosne i Hercegovine (1971.); Diploma TV festivala JRT 75 za tekst emisije “Muhtar”, Portorož, 26. 05. – 01. 06. 1975. godine; Spomen povelja Skupštine Opštine Vlasenica u znak zahvalnosti za socijalistički razvoj ove komune i Birča, Vlasenica,

■ RUKOPIS DANILO II

odlikovan zbog svojih zasluga u književnosti i za društveni angažman.

Iz pisane dokumentacije, koja je jednim dijelom i rukopisna, može se saznati da je Derviš Sušić bio duboko involviran u kulturna i društveno-politička dešavanja na prostoru sjeveroistočne Bosne. Ona se sastoji od nacрта i bilješki za romane, scenarija za filmove, završenih i nezavršenih dramskih i proznih tekstova

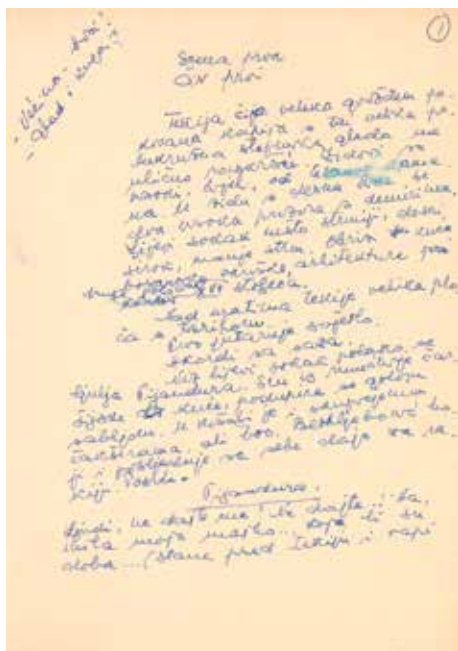
25. 11. 1975. godine; *Diploma Odbora Trećeg susreta pozorišta Bosne i Hercegovine za najbolji tekst "Hodža Strah" na Trećem susretu pozorišta Bosne i Hercegovine*, Brčko, 26. 03. 1976. godine; *Šestoaprilski nagrada grada Sarajeva* (1979.); *Nagrada ZAVNOBiH-a* (1979.); *Nagrada "4. jul" – Diploma Savjeta fonda Saveznog odbora SUBNORJ "Četvrti jul"*, Beograd, 04. 07. 1981. godine; *Zlatna plaketa Skupštine Univerziteta u Tuzli za višegodišnji uspješan rad i značajne doprinose u razvoju Univerziteta*, Tuzla, 18. 12. 1985. godine; *Nagrada "Zlatna značka" Univerziteta Tuzla*, Tuzla, 28. 05. 1986. godine; *Plaketa Skupštine Opštine Vlasenica povodom 10. augusta – Dana oslobođenja Vlasenice*, Vlasenica, 10. 08. 1986. godine; *Povelja Skupštine SIZ-a osnovnog obrazovanja i vaspitanja Vlasenica za dugogodišnji vaspitno-obrazovni rad i društvenu aktivnost, povodom obilježavanja stogodišnjice učiteljstva u SR Bosni i Hercegovini*, Vlasenica, 25. 05. 1987. godine.

(kucanih na mašini i u rukopisu), genealogija, historijskih tekstova, izvještaja, knjiga i slično. Svojim obimom dominiraju tekstovi iz serije "Vodič kroz značajna mjesta iz NOB-a", koji obrađuju gotovo cijelu sjeveroistočnu Bosnu. Nalaze su tu i pisma i crteži članova porodice, kopije tekstova iz američkih medicinskih časopisa⁴, gramofonske ploče, pisma prijatelja, a naročito je zanimljiva izjava Pašage Mandžića Murata⁵ o dešavanjima u ratu (data 1968. godine, u rukopisu).

Uz navedenu dokumentaciju, preuzetu od Općine Tuzla, Arhiv Tuzlanskog kantona je dobio dio građe i od g-dina Mustafe Sušića, čime je lična zbirka "Derviš Sušić" dodatno obogaćena. Tom prilikom preuzeto je 65 fotografija Derviša Sušića i članova njegove porodice, te jedan portret, autora Ismeta Mujezovića. Kao član porodice g-din Mustafa Sušić je uspio sačuvati i posljednji zapis akademika Sušića, koji je predat na čuvanje Arhivu.

4 Dervišu je tekstove dostavljao brat Hasan, doktor po profesiji.

5 Pašaga Mandžić rođen je u Tuzli 1907. godine, od 1924. član Komunističke partije Jugoslavije. Bio je sekretar Mjesnog komiteta KP u Tuzli, a od 1938. godine član Pokrajinskog komiteta KP za BiH i sekretar Oblasnog Komiteta KP u Tuzli. Bio je rukovodilac Štaba za pripremu ustanka 1941. godine i učesnik Pete zemaljske konferencije KPJ. U toku Drugog svjetskog rata bio je komesar Ozrenskog partizanskog odreda, 1. bosanskog bataljona, komesar brigade, član biroa Pokrajinskog komiteta i sekretar Oblasnog komiteta KP za istočnu Bosnu, vijećnik ZAVNOBiH-a od osnivanja i član Prezidijuma i vijećnik Drugog zasjedanja AVNOJ-a. Poslije 1945. godine bio je ministar u prvoj vladi Bosne i Hercegovine, potpredsjednik Privrednog savjeta Savezne vlade, predsjednik Savjeta savezne vlade, predsjednik Narodnog odbora sreza Tuzla, predsjednik SUBNOR-a BiH. Bio je član Izvršnog komiteta CK SKBiH i CK SKJ, kao i poslanik savezne i republičke skupštine. Nosilac je "Partizanske spomenice 1941", Ordena narodnog heroja, Ordena narodnog oslobođenja i drugih visokih odlikovanja.

■ RUKOPIS KAIMIJA, POČETO 23.08.1972

PREZENTACIJA SADRŽAJA LIČNE ZBIRKE “DERVIŠ SUŠIĆ”

U skladu sa dogovorom postignutim prilikom preuzimanja dokumentacije koja je pripadala akademiku Sušiću, a koji je sklopljen između Općine Tuzla, Arhiva Tuzlanskog kantona i Doma mladih Tuzla, pristupilo se radu na sagledavanju mogućnosti i osmišljavanju načina prezentacije sadržaja Zbirke. Za taj posao su, kao predstavnici Arhiva, bila zadužena dva stručna zaposlenika⁶. Veliku pomoć navedenom timu pružio je g-din Mustafa Sušić, naročito svojim informacijama o privatnom životu Derviša Sušića, a što je pomoglo boljem razumijevanju samog sadržaja Zbirke te pot-

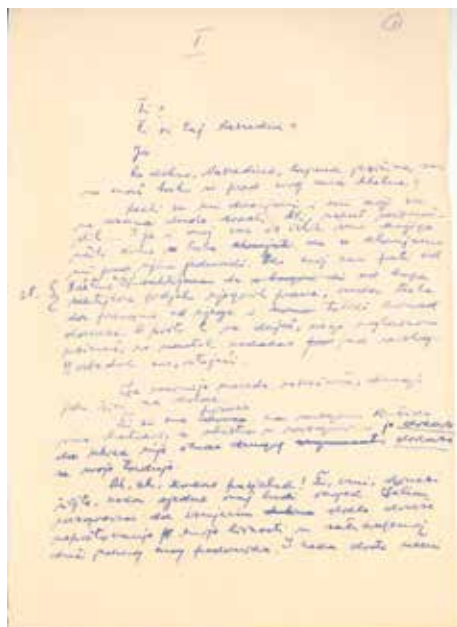
6 Projekat izrade arhivske izložbe fotografija, rukopisa i predmeta na osnovu sadržaja lične zbirke “Derviš Sušić” nosili su i realizovali Hatidža Fetahagić i Esaf Lević, stručni zaposlenici Arhiva Tuzlanskog kantona Tuzla.

punijem i jednostavnijem načinu osmišljavanja, razvoja i realizacije koncepta Izložbe. Troškove izrade (printanja) panoa Izložbe snosila je Općina Tuzla.

Izložba je koncipirana tako da prati, kroz 15 panoa, život akademika Sušića, od rane mladosti do smrti, stavljajući akcenat na njegov književni i umjetnički rad. Tako su na prva dva panoa mjesto našli citati koji pokazuju njegovu duboku emocionalnu i profesionalnu povezanost sa Tuzlom i Bosnom i Hercegovinom. Na slijedećim panoima postavljene su fotografije, njegove i njegovih roditelja, sestara i braće, supruge i djece, te slikara, književnika i pozorišnih radnika (glumaca, režisera, scenografa i sl.) sa kojima je bio čvrsto povezan u umjetničkom i privatnom životu. Izložba završava sa dva portreta Derviša Sušića koje su uradili Ismet Mujezinović i Mensur Memo Dervišević.

■ RUKOPIS DERZELEZ

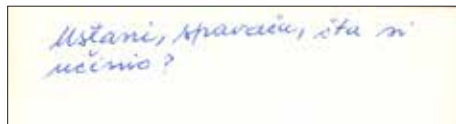

■ RUKOPIS NASREDIN

Zbog rezultata postignutih tokom života, na polju književnosti i društveno-političkog aktivizma, kao sastavni dio Izložbe, osim navedenih panoa, uvršteni su i izloženi predmeti koji su pripadali Dervišu Sušiću. Tu su svoje mjesto našli njegovi radni sto, pisaaća mašina, pepelnica, šešir, rukopisi i izdanja djela, ordeni i priznanja te fotografije koje nisu korištene na panoima, a sve je smješteno u odgovarajuće ladice.

Izložba “Derviš Sušić” je postavljena u Domu književnosti u Tuzli, na drugom spratu, kao stalna postavka foto-

grafija, rukopisa i predmeta. Otvaranjem navedene Izložbe, 01. septembra 2011. godine, zvanično su otvoreni i Književni susreti “Cum grano Salis”.

■ POSLJEDNJA REČENICA KOJU JE NAPISAO AKADEMIK DERVİŠ SUŠIĆ

ZAKLJUČAK

U skladu sa zakonskim odredbama i opredjeljenjem rukovodstva i stručnih zaposlenika, Arhiv Tuzlanskog kantona prikuplja, sređuje, čuva i prezentuje zaostavštinu istaknutih pojedinaca. U tu grupu ubraja se i akademik Derviš Sušić, istaknuti bosanskohercegovački književnik i kulturni radnik. Dokumentacija nastala njegovim radom preuzeta je od Općine Tuzla, a arhivski stručnjaci su, nakon obrade, formirali ličnu zbirku “Derviš Sušić”. Ova Zbirka jedna je od najvažnijih među ličnim i porodičnim fondovima i zbirkama koje se nalaze u Arhivu Tuzlanskog kantona. Njen sadržaj korišten je za izradu izložbe “Derviš Sušić” koja je, kao stalna postavka fotografija, rukopisa i predmeta, otvorena u Domu književnosti, 01. septembra 2011. godine, a čime su otvoreni i Književni susreti “Cum grano Salis”.

